

Hata Yapınca Beynimiz Duruyor mu?

Pınar Dündar

Hataları, onlardan ders alarak işleri daha doğru yapmamızı sağlayan fırsatlar olarak görebiliriz. Ancak geçtiğimiz ay *Journal of Neuroscience*'ta yayımlanan bir araştırma, hataların bazen işleri daha kötü hale getirebildiğini gösterdi.

Araştırma ekibinde yer alan, Maryland Üniversitesi'nden George Buzzell beynimizdeki özel bir bölümün bizi izlediğini ve hata yaptığımızda "işleri batırdın" şeklinde uyarı verdiğini belirtiyor. Bu sayede yaptığımız hatanın farkına varıyor ve doğru olanı yapmaya yöneliyoruz. Ancak bu izleme sistemi bazen şaşırıyor ve dikkatimizi dağıtarak başka yanıtlar yapmamıza neden oluyor. Çalışma kapsamında 23 katılımcıya bir görev verilmiş ve bu görevi

yerine getirdikleri sıradaki beyin aktiviteleri izlenmiş. Katılımcıların ekranda beliren eş merkezli dairelerin tamamen aynı renkte mi yoksa farklı tonlarda mı olduğunu belirtmesi istenmiş. Test sırasında hata yapan katılımcıların -arada yeterli süre olduğu sürece- bir sonraki soruya doğru cevap verdiği, 0,2 saniye gibi çok kısa bir zaman içinde yanıt vermeleri gerektiğinde ise doğru yanıt verme oranlarının %10 düştüğü tespit edilmiş. Buna göre görsel kortekste kaydedilen elektriksel aktiviteye bakılarak katılımcıların hata yaptıktan hemen sonra gelen soruya daha az dikkat gösterdiği ortaya çıkmış.

Sonuç olarak, zamanla yarıştığımız durumlarda hata yaptığımızda, beynimiz için bu hatayı hızlıca kaydedip işlemek daha zor oluyor. Bu da dikkatimizi dağıtarak daha fazla yanlış yapmamıza neden oluyor.

Şiddet Gören Çocuklar Farklı Ortamlara Uyum Sağlayamıyor

Pınar Dündar

Pittsburgh Üniversitesi'nden psikolog Jamie Hanson ve ekibinin Şubat ayında *Journal of Child Psychology and Psychiatry*'de yayımladığı bir çalışmaya göre fiziksel şiddete maruz kalan çocukların aile dışındaki ortamlarda yeni davranış kurallarına uyum sağlamakta güçlük çektiği ortaya çıktı.

Çalışma kapsamında yaşları 12-17 arasında değişen, 41'i fiziksel şiddet gören, 40'ı ise şiddete maruz kalmamış toplam 81 çocuk yer aldı. Çocuklara zil ve şişe gibi basit nesnelerin resimleri gösterildi ve belirli bir süre içinde bunlardan birini tercih ederek puan toplamaları istendi. Çocuklar topladıkları puanlara göre oyuncak seçebilecek, yüksek puan toplayanlar daha iyi oyuncaklar alabilecekti. Ancak nesnelere, tercih edilme sıklıklarına göre, farklı oranlarda puan veriyordu. Örneğin zil resmini seçenler bu tercihlerin %80'inde puan kazanırken şişe resmini seçenler %20 oranında puan kazanıyordu. Her resim çifti için 100 deneme yapan çocukların, denemeler

ilerledikçe daha fazla puan kazandıran görsellerin hangileri olduğunu öğrendiği ve onları daha çok tercih ettiği ortaya çıktı. Ancak bir fark vardı: Fiziksel şiddet gören çocuklar diğerlerinin gerisinde kalmış, fazla puan kazandıran görselleri diğerlerinden daha az tercih etmişti. Araştırmacılar fiziksel şiddete maruz kalan çocukların aile ortamında yaşadıklarının, ödüllendirilen sosyal davranış kurallarını öğrenmede geri kalmalarına neden olduğunu düşünüyor.

Kimi uzmanlara göre ailede fiziksel şiddete maruz kalan çocuklar gösterdikleri iyi bir davranış karşısında aldıkları sarılma ve benzeri ödüllerin de süresiz olduğunu düşünüyor. Yaşamlarının ilk yıllarında ailelerinin verdiği bu tür şefkatli tepkilerin çok nadir ve öngörülemez, cezaların ise sürekli olduğunu gören çocuklar için bu dengesizlik hali ileride yaşlılarıyla kavga etmeleri ya da öğretmenleriyle sorun yaşamaları şeklinde sonuçlanabiliyor.

